

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΑΘ. ΔΟΥΜΑΚΗ

Καλησπέρα σας και από μένα.

Υποκλίνομαι στη μνήμη του αείμνηστου Θανάση Δουμακή τον οποίον είχα τη χαρά και την τιμή να τον γνωρίσω από κοντά στις επαφές που, εκείνος και εγώ, είχαμε με τον εκδότη του Θεσσαλικού Ημερολογίου κ. Κώστα Σπανό, όπου και συζητούσαμε κοινού ενδιαφέροντος θέματα. Σίγουρα, θα νιώθαμε όλοι καλύτερα εδώ απόψε αν είχαμε συγκεντρωθεί όχι για φιλολογικό μνημόσυνο αλλά για την παρουσίαση ίσως κάποιου δικού του βιβλίου έχοντας τον ίδιο ανάμεσά μας. Ο Θανάσης ο Δουμακής έφυγε, αλλά είχε πολλά, πάρα πολλά, να προσφέρει ακόμα. Κρατάμε όμως, το πέρασμά του από τη ζωή, διατηρώντας τη μνήμη του ζωντανή και πορευόμαστε μ' αυτή.

Εγώ περιληπτικά θα αναφερθώ στο πνευματικό (ή συγγραφικό, αν θέλετε) έργο του Θανάση Δουμακή το οποίο έχει καταγραφεί στις σελίδες του Θεσσαλικού Ημερολογίου αλλά και στα πρακτικά των δύο συνεδρίων που πραγματοποιήθηκαν στη Ραψάνη. Το πρώτο έγινε στις 24 Νοεμβρίου το 1996 με τίτλο «**Σελίδες από την Ιστορία της Ραψάνης**» όπου και συμμετείχαν 10 εισηγητές. Ένας από αυτούς ήταν ο φιλόλογος, και πρόεδρος του συλλόγου, Θανάσης Δουμακής με θέμα: «**Το αρματολίκι του Κάτω Ολύμπου και οι Τζαχειλαίοι της Ραψάνης**». Το δεύτερο, με τίτλο: «**Ιστορικά της Ραψάνης**» διεξήχθη στις 3 και 4 Ιουλίου το 2010 με 12 εισηγητές ανάμεσα στους οποίους ήταν και πάλι ο αείμνηστος Θανάσης Δουμακής με δύο εισηγήσεις. Η πρώτη του εισήγηση ήταν για το

«Φιλεκπαιδευτικό Ίδρυμα Βασιλείου Λουκά Σαδούκα» και η δεύτερη με τίτλο: «Νεότερα Στοιχεία για την Επανάσταση του Ολύμπου το 1878 από τον Ραψανιώτη Απόστολο Ν. Μπέτσιο». Αμφότερα τα συνέδρια αυτά διοργανώθηκαν και πραγματοποιήθηκαν υπό την αιγίδα του Μορφωτικού Συλλόγου της Ραψάνης και με την ενεργό συμμετοχή του φιλόλογου Θανάση Δουμακή ως προέδρου και επιμελητή έκδοσης των πρακτικών των συνεδρίων αυτών.

Στο Θεσσαλικό Ημερολόγιο έχουν καταγραφεί 14 δικές του πρωτότυπες ερευνητικές εργασίες. Είναι ακριβώς αυτό το σκέλος της εργασίας, του Θανάση Δουμακή, που, επιγραμματικά, θα προσπαθήσω να περιγράψω αμέσως παρακάτω.

1. Η πρώτη του εργασία αναφέρεται στα γεγονότα του όρμου της Καρίτσας και στο λιμάνι της Σκοπέλου κατά τον Ιούνιο και Αύγουστο του 1827. Πρόκειται για μια δικαστική διαμάχη μεταξύ του κλεφταρματολού Μήτρου Λιακόπουλου και του πλοιάρχου Λουκά Κορωναίου. Αιτία της διαμάχης αυτής στάθηκε η αρπαγή ενός πλοίου ιδιοκτησίας του Κορωναίου από τον Λιακόπουλο. Δείτε Θ.Η. τ.55. σ. 165-170

2. Με τη δεύτερη εργασία καθίσταται γνωστός ο τρόπος με τον οποίον οι οθωμανικές αρχές υπολόγιζαν τους φόρους στις Μηλιές του Πηλίου κατά το οικονομικό έτος 1851. Παρατίθεται ένα χειρόγραφο έγγραφο το οποίο ο γραμματέας της κοινότητας έπρεπε να συντάξει και στη συνέχεια να εισπράξει και να αποδώσει τους ανάλογους φόρους των κατοίκων στις οθωμανικές αρχές. Δείτε Θ.Η. τ. 56. σ. 27 – 32.

3. Στην τρίτη εργασία αναδεικνύεται ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας της συντροφίας των Ραψανιωτών εμπόρων στα τέλη του 18^{ου} με αρχές του 19^{ου} αιώνα. Αναφέρεται πως με μια ομολογία (δηλαδή τη λήψη ενός δανείου) μπορούσε η συντροφία της Ραψάνης να δραστηριοποιείται ακριβώς όπως γινότανε με εκείνη των Αμπελακίων στα τέλη του 18^{ου} αιώνα. Δείτε Θ.Η. τ. 57. σ. 189 – 192.

4. Με την 4^η εργασία ο αείμνηστος Θ. Δουμακής, μέσα από τρία έγγραφα, καταγράφει τις διαμάχες των κατοίκων από τις Μηλίες του Πηλίου με τις εκκλησιαστικές αρχές και κατ' επέκταση με τις οθωμανικές σχετικά με την απονομή δικαιοσύνης. Η εκδίκαση των διαφορών μεταξύ των χριστιανών κατοίκων επιλύονταν συνήθως από τους τοπικούς εκκλησιαστικούς άρχοντες. Όταν όμως, στη διένεξη εμπλέκονταν και οικονομικής φύσεως διαφορές, τότε, δημιουργούνταν σύνθετα προβλήματα και διαφωνίες για την αρμοδιότητα των υπευθύνων αρχών. Αν έπρεπε δηλαδή να επιληφθούν του θέματος τα χριστιανικά ή τα οθωμανικά δικαστήρια. Δείτε Θ. Η. τ. 58. σ. 239 – 246.

5. Στην πέμπτη εργασία του μαθαίνουμε, μέσα από δύο δημοτικά τραγούδια, άγνωστες πτυχές για την δράση του αγωνιστή Θεμιστοκλή Ν. Δομούζα και την συνεργασία αυτού με τον Γεώργιο Τζαχείλα από την Καρυά, για τη συγκρότηση μιας κοινής ομάδας με τον Μ. Αποστολίδη ο οποίος ήταν και επικεφαλής της επανάστασης στην περιοχή του Ολύμπου το 1878. Δείτε Θ.Η. τ. 59. σ. 209 – 214.

6. Η έκτη του εργασία είναι αφιερωμένη στο ημερολόγιο του ραψανιώτη ελληνοδιδασκάλου Ιωάννη Αθ. Δουμακή ο οποίος, όπως φαίνεται, άφησε καλούς και επάξιους συνεχιστές της διδασκαλίας στο χώρο της παιδείας από την οικογένεια των Δουμακαίων. Πρόκειται για ταξινομημένα έγγραφα της ζωής του Ι. Αθ. Δουμακή τα οποία παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον τρόπο ζωής κατά τον 19^ο αιώνα. Δείτε Θ. Η. τ. 60. σ. 193 – 220.
7. Η έβδομη εργασία του είναι, ως ένα βαθμό, προέκταση της προηγούμενης εργασίας αλλά, εδώ, πραγματεύεται τα απομνημονεύματα της επιστρατείας και του πολέμου κατά το 1897. Δείτε Θ. Η. τ. 61. σ. 221 – 236.
8. Στην όγδοη εργασία ο αείμνηστος Θανάσης Δουμακής φέρνει στο φως νεώτερα στοιχεία για την επανάσταση των κατοίκων του Ολύμπου το 1878 από τον Ραψανιώτη Απόστολο Ν. Μπέτσιο. Η εργασία αυτή είναι βασισμένη στο περιεχόμενο ενός τετραδίου το οποίο γράφτηκε σχετικώς πρόσφατα αλλά, αναφέρεται στα ιστορικά γεγονότα της Ραψάνης όπως ήταν, για παράδειγμα, η πυρπόληση αυτής το Φεβρουάριο του 1878, και άλλα γεγονότα της εποχής εκείνης. Ο άνθρωπος που το έγραψε αναφέρει ότι είναι αντίγραφο ενός έντυπου βιβλίου του δασκάλου Γρ. Δ. Παπαδημητρίου το 1910. Δείτε Θ. Η. τ. 62. σ. 137 – 144.
9. Η ένατη εργασία του, αναφέρεται στη διαμάχη, για ένα μετόχι, μεταξύ της Μονής του Δουσίκου και της Αγίας «Μαύρας» δηλαδή της Λευκάδας (όνομα το οποίο

πιθανόν να έχει σχέση με τη μαύρη πανώλη που ενέσκηψε το έτος 1765 και την ίαση που ακολούθησε χάριν της εκεί μεταφοράς της κάρας του αγίου Βησσαρίωνα. Δείτε Θ. Η. τ. 63. σ. 273 – 282

10. Με τη δέκατη εργασία καθίσταται γνωστή η δράση του Ραψανιώτη Αναστασίου Ελαιώνας κατά την επανάσταση του 1821. Πρόκειται για μια επιστολή των επαναστατών της περιοχής του Ολύμπου στις 24 Μαρτίου το 1826 και μια στις 23 Ιανουαρίου το 1828 που ζητάνε να συμπεριληφθεί και ο Όλυμπος στα υπό απελευθέρωση εδάφη. Δείτε Θ. Η. τ. 64. σ. 145 – 156.

11. Στην ενδέκατη εργασία μαθαίνουμε για τους ολύμπιους οπλαρχηγούς, τον Δήμο Τζαχείλα και τον Διαμαντή Νικολάου, στις Βόρειες Σποράδες, το Φθινόπωρο του 1821. Μέσα από τα έγγραφα της εργασίας αυτής γίνονται γνωστές όλες οι δραστηριότητες και συνεργασίες των κλεφταρματολών με την τότε κυβερνητική διοίκηση. Δείτε Θ. Η. τ. 65. σ. 113 – 124.

12. Η δωδέκατη εργασία του Θανάση Δουμακή είναι αφιερωμένη στα τοπωνύμια της Ραψάνης όπου γίνεται λόγος για την ετυμολογία του ονόματος της πόλης αυτής και πότε, το τοπωνύμιο αυτό, εμφανίστηκε για πρώτη φορά. Γίνεται επίσης αναφορά στην εκεί βιβλιοθήκη όπου υπάρχουν πάνω από 18 χιλ τόμοι βιβλίων. Θεωρούμε ότι η ύπαρξη μιας τέτοιας βιβλιοθήκης τιμάει ολόκληρο το Θεσσαλικό χώρο. Δείτε Θ. Η. τ. 66. σ. 273 – 302.

13. Η 13^η εργασία πηγάζει μέσα από τέσσερα νέα έγγραφα όπου γίνεται λόγος για τους ολύμπιους αγωνιστές τον Χριστόφορο Περραιβό, τον Αναστάσιο

Ελαιώνα, και τον Τόλιο Λάζο το 1828. Δείτε Θ. Η. τ. 67. σ. 12 – 16.

14. Στη 14^η εργασία γίνεται λόγος για τους ραψανιώτες αγωνιστές το 1821. Πρόκειται για τον Μήτρο και τον Νικόλαο Λιακόπουλο, παιδιά του περίφημου Λιάκου του κλεφταρματολού της περιοχής του Ολύμπου. Δείτε Θ. Η. τ. 69. σ. 133 – 152.

Τέλος επιτρέψτε μου να πω ότι μας θλίβει όλους η απουσία του Θανάση Δουμακή από τη ζωή. Μα πιο πολύ, αυτή την απουσία, τη θλίψη και τον πόνο, τη νιώθουν οι άνθρωποι της οικογένειάς του. Ο Θανάσης ο Δουμακής έφυγε αλλά άφησε πίσω του ένα αξιόλογο πνευματικό έργο, και ένα καλό παράδειγμα, ενός διακεκριμένου και δραστήριου εκπαιδευτικού που νοιάζονταν για τα κοινά του τόπου του και συμμετείχε στη ζωή με όλες του τις δυνάμεις μέχρι το τέλος της διαδρομής. Αυτή είναι μια παρακαταθήκη την οποία κρατάμε. Ατός ήταν ο Θανάσης ο Δουμακής και έτσι θα τον θυμόμαστε για πάντα.

Ευχαριστώ που είχατε την καλοσύνη, και την υπομονή, να με ακούσετε.

Αλέξης Γαλανούλης